

NUTRI FEEDS

The Formula For Success

LIKETELELO ZA MWAKUFUTUMALELISEZA LIKUHU

Kukalisa Kubabalela Tuzwinyani twa Likuhu za Malaiti Kakuya ka bo

Dave Watts, Bazamaisi ba Kalulo, Western Europe

Pabalelo ya bupilo bwa tuzwinyani twa likuhu za malaiti mwa mazazi a 7 amakalelo itaata hahulu kakuli inani kukuezo yeinelela ya buiketo ni kulo ya bupilo bwa kazwinyani. Mulelo womutuna ka nako ya kufutumalelisa tuzwinyani ki kufumana isali kwa makalelo litaba zende kakufitisisa za kulo ni kulikanelela kwa tuzwinyani.

Mukatalo wotulile tikanyo ka nako ya mazazi apili a 7 hamulaho wakundondolwa ukaekezwa kwa kukenwa ka bunolo ki matuku, mafu ni butata bwa kusahula kakulikanelela. Kazwinyani kaitinga feela fa lico za kuhulisa ili kuikolwisa kuli mwa sibaka sa kuutela kuiketile mi hakuna lubeta. Mulelo wa hatiso ye ki kususueza kuba ni tatubo ya pabalelo ya tuzwinyani mwa likalulo zetuna ze 7:

1. Mezi
2. Lico
3. Mufutumala ni mukamo
4. Liseli
5. Palo ya Likuhu Zebeiji Mwa Sibaka
6. Manyalala
7. Makenelo a moya

Siswaniso 1: Mwakufutumaleliseza tuzwinyani fa bulilo bobukwahezi kakutala (100%) ka pepa ni macelo ni manwelo zekwanile ili kuikolwisa kuli tuzwinyani tunani makalelo amande.

Mezi

Mezi akenile, amanca ni akona kufumanwa kabunolo ki zabutokwa kwa tuzwinyani ili kuikolwisa kuli twahula hande. Haiba tuzwinyani tusanwi mezi alikani mwa mazazi apili a bupilo bwatona, kukatahisa kuli tufelelwe ki mezi mwa mubili mi kukona kutisa butata, ili kukopanyezeza kusahula kakulikanelela ni mafu kukezeza, hasamulaho ka nako ya kulo.

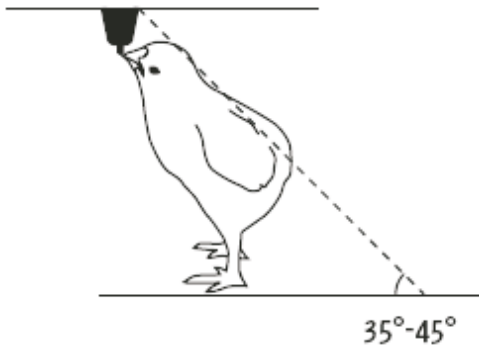
Manwelo anani lika zetokwahala

Kuitusisa manwelo akwanile (ka mutala manwelo a pulasitiki kapa a lisipi ni tunwelo totunyinyani) kwaakalezwa ka nako ya pabalelo - niha muitusisa manwelo anani tuñolo (Siswaniso 1). Hamuitusisa manwelo anani lika zetokwahala a pulasitiki kapa a lisipi kapa tunwelo totunyinyani, musele mezi afiti fa 1 gallon (4 liter) mwa manwelo a tuzwinyani totu 60 mwa mazazi apili a 3 kuisa 7. Nako yaswanela kutuhelelwa manwelo mwa sibaka iitingile ka muezezo wa tuzwinyani, kamutala manwelo akona kutuhelelwa mwa sibaka ka nako yetelele haiba tuzwinyani twaliyeha kunwa. Nako ni nako, manwelo aswanela kutazwa ka mezi amanca ni kutapiswa ili kutibela kutala masila ni kukenwa ki tukokwani. Aswanela kutomiwa hande mwahala macelo mi aswanela kuba fafasi hahulu fotukona kufita tuzwinyani tusabeiwa feela (kamokuboniselizwe fa Siswaniso 1). Manwelo aswanela kubeiwa fakaufi ilikuli tuzwinyani tusike twazamaya kufitelela 3.3 feet (1 meter) kuli tukone kufumana mezi mwa liholi zapili ze 24. Kusatutibela kufumana mezi amanca, amande akenile ki kwabutokwa kuli tuzwinyani tube ni makalelo amande. Musike mwafa tuzwinyani mezi abata hahulu kakuli akona kutuhazelisa, niteñi, mufutumala wa mezi hauswaneli kufitelela 68oF (20oC)

Manwelo anani ñolo

Manwelo anani ñolo aswanela kubeiwa ni kuzwisezwapili kuba fa butelele bwa fa meeto a kazwinyani ka nako ya liholo zapili ze 24-48. Muzwelo wa mezi wakona kukezwa kwa makalelo a lizazi lapili kuisa ku labulaalu ilikuli kwa kapini kaka kwa ñolo kuzwe 'lilotoli' la mezi ili kubiza tuzwinyani. Hasamulaho, mi hañata fa lizazi labulaalu kapa labune, sinwelo sesinani ñolo siswanela kubeiwa fa kalulo ya 45°, ili kulibana ni toho ya kazwinyani (Siswaniso 2).

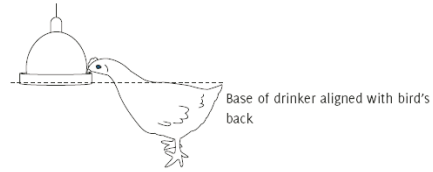
Siswaniso 2: Butelele bwa manwelo a mezi anani ñolo.

Manwelo a mufuta wa mulangu

Hamuitusisa manwelo a mufuta wa mulangu, mezi aswanela kucikiseza bukaufi ni sikwaezo sa sinwelo ka nako ya liholo zapili ze 24-72. Hasamulaho, mufukuze fa cikiseza mezi ili fa 0.75 inches (19 mm) - kabukuswani ili kulikana ni butungi bwa fahalimu a linala la munwana womutelele. Kufitela hasetuli bwa buhulu bwa mazazi a 7, mubeye butelele bwa mulomo wa ñolo ya manwelo kulikana ni mikokoto ya tuzwinyani. Hasamulaho, muzwelepili kunanula manwelo kufitela lilaho la manwelo lilikana ni mukokoto wa kazwinyani. (Siswaniso 3). Muzwelo wa mezi uswanela kuba womunyinyani mi hauswaneli kuhakanyiswa. Hamulaho wa liholo zepeli kuisa ku zetaalu kuzwa fo atomezwi manwelo, mutatube butelele bwa manwelo kakuli tuzwinyani tukahasanya manyalala. Mucince butelele bwa manwelo ka mokutokwahalela.

Siswaniso 3: Butelele bwa manwelo a mufuta wa mulangu.

Lilaho la manwelo lilikana ni mukokoto wa kazwinyani.

Nzila yeinelezi yakufa kayona mezi iswanela kuba mwa sibaka kuzwa fotubeezwi tuzwinyani. Kushimbulula hanyinyani-hanyinyani manwelo a kuswanela kukalela fa lizazi 1 ni kufela fa lizazi 21. Kuakalezwa kuli mezi aswanela kutatubiwanga nako ni nako ili kubona haiba anani tukokwani ni zetokwahala tuzwinyani tusikabelewa kale.

Lico

Kufitela tuzwinyani tukwanisa mazazi a 5 kuisa 7, muswanela kuabela mwa bicelo lico Zakukalisa Kazona/Starter. Mwa sicelo silisiñwi kuswanela kucela tuzwinyani totu 60. Musike mwataza hahulu bicelo kakuli kueza cwalo kukaekesa kwa kusinyeha kwa lico. Lico Zakukalisa Kazona liswanela kuba zelumelelizwe, muitusise za makoto kapa bungululwa bobusefilwe.

Kuitusisa manyalala a mapepa, ili akona kukwahela sibaka kaufela kapa 100% (Siswaniso 4) kono ili afitelela 25% ya manyalala amwa sibaka sa kututumaleza, ili fo lico likona kufepelwa likuhu, kwakona kutusa. Kuitusisa mapepa ki kokunde kakuli kutibela tuzwinyani kuca manyalala ili kezo yekona kutahisa kuli kulo isike yaba yende. Kuzwelapili kufepa tuzwinyani ka lico zenyinyani kutusa kotalifisa tuzwinyani.

Kutoma macelo aitusisa malaiti kapa asaitusisi malaiti fahalimu a manyalala kuzwa lizazi 1, kutusa tuzwinyani kufumana macelo kabunolo mi kukatalusa kuli mwa miinelo yeminde tuzwinyani tukaituta kucela mwa macelo ainelezi ka nako yakazwiswa macelo a lico. Hañata kuezahalanga cwalo tuzwinyani hase tukwanisize mazazi a 5 kuisa 7.

Siswaniso 4: Sibaka mwa kufutumaleza tuzwinyani ili mokunani bungululwa bobusefilwe mi ili sesikwahezwi fa bulilo kaufela (100%) ka mapepa.

Mufutumala ni Mukamo

Kalulo ya mubili wa kuhu yetahisa mufutumala ya kazwinyani kakasazo ndondolwa haisika hula kale kufitela kaba ka buhulu bobubatooba lisunda zepeli. Kacwalo, kazwinyani kaitingile fa mufutumala wa kwande a mubili wakona ili wokatusa kuba ni mufutamala wa mubili wotokwahala.

Mufutumala wa manyalala

Mufutumala wa manyalala watokwahala hahulu ilikuli kulo ya makalelo ikone kuba yende. Fa lizazi lapili la buhulu, tuzwinyani totukwa mufutumala woeza 86°F (32°C) ni mukamo woeza 60-70%, ni mufutumala wa manyalala woeza 82-86°F (28-30°C). Haiba tuzwinyani tuyemi fa manyalala anani mufutumala womwatasaa 82°F (<28°C) tukahazela kwa mahutu atona. Manyalala akolobile, ili a mufutumala ufi kapa ufi, akona kuhazelisa tuzwinyani mi aswanela kutokolomohiwa. Mubeye tupimiso twa mufutumala fa butelele bobulikana ni tuzwinyani mwa ndu kaufela mokuutelwa likuhu ilikuli mukone kuziba mufutumala wa mwahali.

Kufutumaza sibaka silisiñwi

Haiba mufutuza sibaka silisiñwi, mandu aswanela kufutumalezwa cimo ili liholo ze 24 tuzwinyani tusikabeiwa kale. Kuitusisa lifutumalisio kutusa kuba ni mufutumala woswanela mwa manyalala mi mwakona kuitusisa hande litibeliso za kwa lifutumalisio ili kuzamaisa muzamaelo wa makalelo wa tuzwinyani.

Hamuitusisa muezezo wa kufutumaza sibaka silisiñwi, kuzamaisa mufutumala kukona kuba taata hahulu. Haiba litibeliso za kwa lifutumalisio libeilwe mi mufutumala hauzamaismi hande, tuzwinyani twakona kukenelwa ki butata bwa kufutumalelwa hahulu kakuli hatukoni kuzwa kwa simbule sa mufutumala.

Tuzwinyani hatunze tuhula (kuzwa lizazi labulaalu ni kuya kwapili) mufutumala wakona kukekewa hanyinyani-hanyinyani mi mafelelezo wakona kuzwisiwa kakutala fa lizazi labu 14. Ka nako ye, kucinca-cinca kwa mufutumala wa mwa ndu kukalumeleza tuzwinyani kuzamaisa mufutumala wa mibili yatona kakusutelela fakaufi kapa kuya kwahule ni sifutumalisio.

Kufutumaza ndu kaufela

Hamuitusisa lipangaliko zetahisa moya wocisa (lifutumalisio) ili kufutumaza mwa ndu kaufela, kutaata hahulu kufutumaza bulilo ka mufutumala woswanela. Hamuitusisa lifutumalisio zecwalo, mandu aswanela kufutumalezwa cimo ili liholo ze 48 tuzwinyani tusikabeiwa kale ilikuli kube ni mufutumala wa manyalala woswanela. Pabalelo yatokwahala hamuitusisa miyaho ili kuikolwisa kuli butelele bwayona habutibeli moya kukena ni mufutumala hamuitusisa lipangaliko zetahisa mufutumala mwa ndu kaufela.

Kubeya mufutumala

Kubeya mufutumala woswanela wa tuzwinyani kutaata hahulu. Mukupiwa kulatelela liketelelo zemwatasi.

KUFUTUMALELISA MIFUTUMALA YEAKALELIZWE YA KUFUTUMALELISA

BUHULU (LIZAZI)	°C
1	32°C
3	31°C
5	30°C
7	29°C
9	28°C
11	26°C
13	24°C
15	23°C

Mukamo ube fa 60-70%
Muikolwisa kuli hamunze mufutumalelisa tuzwinyani, mulumeleze moya wokenile, womunca kukena mwa ndu ya likuhu.

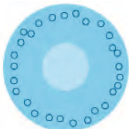
Miezezo ya tuzwinyani

Mutalimisise hande miezezo ya tuzwinyani ka nako ya lihora zamakalelo ze 24 hase mukenyize tuzwinyani. Hamulaho wa hola iliñwi kuisa ku zepeli, kukabonahala hande haiba mufutumala wotutokwa tuzwinyani ki woswanela (**Maswaniso 5 ni 6**).

Haiba miezezo ya tuzwinyani ibonisa kuli mufutumala haki woswanela, muswanela kutatuba mufutumala ni kuucinca kamokutokwahalela. Musike mwalumeleza moya kufuka hahulu.

Siswaniso 5: Miezezo ya likuhu mufutumala haubeilwe fa sibaka silisiñwi.

Mufutumala haupahami hahulu

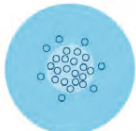
Tuzwinyani hatutazi lilata
Tuzwinyani twabuyana
Tuzwinyani tuwisa litho ni mafufa atona
Tuzwinyani tuzwa kwa sifutumalisio

Mufutumala hauli woswanela

Tuzwinyani twahasana kakulikanelela
Lilata libonisa buikolwiso

Mufutumala hauli mwatasi hahulu

Tuzwinyani tukubukana kwa sifutumalisio Tuzwinyani tutaza hahulu lilata, tuziyelehile

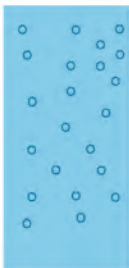
Mokufuka moya wobata

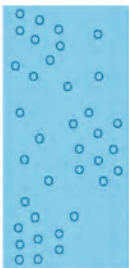
Muhasanelo wo utokwa patisiso yetiswa ki kufuka kwa moya wobata – liseli kusamunyeha kakulikanelela – lilata kwande

Siswaniso 6: Miezezo ya likuhu ndu kaufela haifutumalizwe

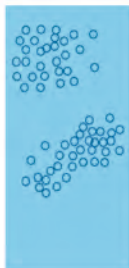
Upahami hahulu

Unepahezi

Umwatasi hahulu

Tuzwinyani hatufutumalelwa ni kuina hande, twaca, kunwa ni kuhasana mwa tukwatanyana. Haiba manyalala akolobile ni kubata, mahutu a tuzwinyani akabatelwa kapili mi tuzwinyani totukenezwi ki silami tukakubukana mwa likwata zetuna. Twakona kubata-bata libaka zefutumala mi, halifumanehile, tukazwelapili kuba mwa libaka zeo mi hatuna kuya kwa kubata-bata mezi ni lico, ili kezo yekona kututahiseza kulapa.

Liseli

Ki kwabutokwa hahulu kufa liseli leliswanela ni lelilikana mwa ndu kaufela ili kuikolwisa kuli tuzwinyani twakona kubona kuli tukone kuca lico ni kunwa mezi. Ka nako ya mazazi apili a 7 a bupilo bwatona, mufe liseli ka lihora ze 23 ka zazi mi kuswanela kuba ni liseli lelilikana ni la kandela iliñwi/lelimonyehela sibaka sesikwana 1 foot (10 lux). Mwa sibaka mokufutumaleliswa tuzwinyani, liseli lamakalelo lizwelapili kukezeza kufita fa liseli lelilikana ni la likandela ze 10/lelimonyehela sibaka sesikwana 10 foot (100 lux) mi lakona kuitusiswa kwa kutusa tuzwinyani kueza lika zeñwi.

Kuzwa lizazi labu 8 kuisa lizazi labu 21 mufe lififi ka lihora ze 4-6 ili kutusa tuzwinyani kuhulisa lilama zatona zamwahali zecwale ka sibiti ni maswafu.

Kuzwa lizazi labu 22 mufukuze butelele bwa nako ya lififi kufita fa lihora zetaalu (3) ka zazi.

Fa lizazi labu 23 mufukuze butelele bwa nako ya lififi kufita fa lihora zepeli (2) ka zazi.

Kuzwa lizazi labu 24 kuisa hamuka kalisa kufundota likuhu zamina mufe likuhu zamina hola iliñwi (1) ya lififi ka zazi

Paloya ya Likuhu Zebeiwa Mwa Sibaka

Mibamba yelatelela ki liketelelo feela.

Mwa mazazi 1-3 mubeye likuhu ze 40 mwa sibaka sesilikana mita iliñwi mwa maneku kaufela

Mwa mazazi 4-6 mubeye likuhu ze 30 mwa sibaka sesilikana mita iliñwi mwa maneku kaufela

Mwa mazazi 7-9 mubeye likuhu ze 20 mwa sibaka sesilikana mita iliñwi mwa maneku kaufela

Mwa mazazi 10-15 mubeye likuhu ze 15 mwa sibaka sesilikana mita iliñwi mwa maneku kaufela

Mwa mazazi 21 mubeye likuhu zesa fiti fa 10 mwa sibaka sesilikana mita iliñwi mwa maneku kaufela.

Nako ni nako mufutumalisange likuhu ka mazazi a 21 ka nako ya maliha mi haiba mufutumala ulumeleza, mulifange mufutamala ka mazazi a 15 ka nako ya mbumbi.

Liakalezo zefahalimi ki liketelelo feela. Liketelelo ze likona kubeleka feela ka nako ya likweli za mbumbi. Ka nako ya likweli za maliha mwakona kufutumalelisa likuhu ka mazazi a 21 mi kuitingile ka mufutumala wa linako za musihali ni busihu ni miezezo ya likuhu mwa ndu yazona.

Palo ya limbaula zeitusiswa ikaitinga fa butuna bwazona. Haiba muitusisa limbaula zenyinyani mwakona kukeza palo yazona halibapanywa ni limbaula zetuna zeitusiswanga hañata. Shangwe, mubale liketelelo za mifutumala yeakalelizwe zefa likepe 4. Mifutumala yebonisizwe ki ya nako ya mbumbi. Ka nako ya maliha, muekeze mifutumala ya ka zazi ka 50C.

Pabalelo ya Manyalala

Tuzwinyani tusika tiswa kale, mukwahele bulilo ka buima bobufita fa 2-4 inches (5-10 cm) bwa manyalala akenile ili aomile. Haiba likuhu lifepelwa fa bulilo, muitusise buima bwa manyalala bobutuna kakufitisa ili bobufita fa 2 inches (5 cm).

Neikaba hande kuitusisa tuemba-emba totubunolo twa likota zeomile kakuli tuanyanga mukamo. Kufukelwa hande moya ki kwabutokwa kakuli kutibela manyalala kukoloba, sihulu ka nako ya maliha (mubone kalulo yetatama kaza kufukelwa moya).

Mutatube kuli muikolwisise kuli fa manyalala hakusika suluhela milyani, munjuu kapa kumela mufuta wa mbowa. Milyani yakona kutisa kolofalo kwa sibiti kapa lipio mi yakona kukeni ni kutala mwa misifa ni mwa mafula. Kwa mufuta wo wa mbowa kuzwanga bupi mi bufefuhelanga mwa moya ili nto yetisa matuku, kukoka ni kushwa haiba bubuyelwa ki tuzwinyani.

Makenelo a Moya

Kukenya moya womunde mwa tuzwinyani kutaata hahulu. Makenelo a moya ka nako ya pabalelo ya likuhu aswanela kukenya moya wolikani ili kufa tuzwinyani moya wa oxygen wolikani ni kuzwisa mukamo ni moya wolubeta - kusina kuhazelisa tuzwinyani. Kezo ye itokwa kuli mwahali kukene moya. Kusina taba ni mufutumala wokwande, ki kwabutokwa kuli mwa ndu kukene moya ka nakonyana tuzwinyani inze tulimwahali.

Musike mwalumeleza moya wobata wozwa kwande kuliba fa tuzwinyani. Nto yekona kutusa kuli moya usike waata hahulu mwahali ki kulukisa muyaho ka nzila yakuli ulumeleze moya womuñwi kukeni ni womuñwi kuzwa (moya womunyinyani) kacwalo moya ukenela mwa makenelo kaufela ka lubilo loluswanela (ili kuikolwisa kuli moya wokena wakopana hamoho ni moya wamwahali wofutumala wofahalimu a likuhu kufita kuli ulibe fa tuzwinyani ili kutuhazelisa) ni kukenela mwa makenelo kaufela ka lubilo loluswana (ili kuikolwisa kuli moya ukene kakulikanelela).

Kuli kezahalo ye ikone kupetahala, ndu iswanela kusalumeleza moya kukeni mi iswanela kuba mi makenelo a moya fa limota la ndu kaufela lelitelele. Haiba iyahilwe hande, moya wobata wakwande wakona kukeni mwa ndu ka lubilo ni ka buñata bobuswanela kuli ukone kukopana ni moya wa mwahali wofutumala wofahalimu a tuzwinyani.

Sipimo sa Kukondisa

Sipimo sesinde sa kukondisa kwa makalelo a kuuta tuzwinyani ki mutalelo wa suyelo. Mulelo ki wakubona teñi kuli liuyelo za tuzwinyani zatala kapili hamulaho wa kutubeya.

Mulelo ki wakubona teñi kuli 80% ya liuyelo za tuzwinyani litezi lico hamulaho wa liholo ze 8 kuzwa fotubeezwi mi kufitelela 95% ya tuzwinyani tuswanela kuba ni liuyelo zetezi (Siswaniso 7) hamulaho wa liholo ze 24 kuzwa fotubeezwi. Kueza cwalo kutusa kuli bukiti bwa mibili yatona bulikanelele isali kwa makalelo ni pabalelo yelikanelela.

Kuli mutatube liuyelo, muunge palo ya tuzwinyani totu 30-40 kuzwa mwa libaka za mwa ndu zeshutana ze 3 kapa 4 kuli muzibe kaza haiba tuzwinyani twafumana lico ni mezi mwa ndu kaufela.

Kazwinyani ni kazwinyani kaswanela kuswaliwa ni kutatubiwa suyelo katokomelo. Tuzwinyani totufumani lico ni mezi, suyelo sikatala, kuutwahala bunolo ni bucica kapa laundi. Suyelo hasitezi, kono lico zekacile lisautwahala muutwahalelo wazona, fo kutalusa kuli kazwinyani hakasikanwa kale mezi amañata.

MUTALELOWA SUYELO

Kikabakalañi hamuswanela kutatuba mutalelowa suyelo?

Siswaniso 7: Mutalelo wa suyelo hamulaho wa liholo ze 24. Suyelo sa kazwinyani kaka kwa nzohoto sitezi haili suyelo sa kazwinyani kaka kwa bulyo siinzi mukungulu.

- Tatubo ya liuyelo ka linako zetomilwe hamulaho wa kubeya tuzwinyani ki nzila yabutokwa ya kulemuha kulo ya takazo ya kuca ni kutatuba kuli tuzwinyani kaufela tufumani lico ni mezi.

- Haiba suyelo hasitali hande, kulo ya takazo ya kuca ikatotobela, kulo ya kazwinyani ikakutela mwamulaho, mi kulo ya masapo haina kuezahala kamokutokwahalela, ili nto yekatisa kuli likuhu lisike zalikanelela ni kusaeza hande.

Nzila ya mwa kutatubela mutalelo wa suyelo

Mutalelo wa suyelo uswanela kutatubiwa ka nako ya liholo za makalelo ze 48, kono liholo za makalelo ze 24 kizona zekataza hahulu.

Libelekiso

1. Siswaliso
2. Siñoliso kapa potoloto
3. Pepa ya kuñolela mutalelo wa suyelo

Muezezo

Kutatuba kwa makalelo kokueziwa hamulaho wa liholo zepeli (2) kuzwa fotubeezwi tuzwinyani kukabonisa kaza haiba tufumani lico ni mezi. Kutatuba kokukatatama hamulaho wa liholo 8, 12, 24, ni 48 kuzwa fotufitezi tuzwinyani fa famu kwatokwahala ili kutatuba kulo ya takazo ya kuca.

Step 1

Kakuitusisa siswaliso, muunge palo hamoho ya tuzwinyani totu 30-40; ili palo yebatoo eza tuzwinyani totu 10 ka nako iliñwi kuzwa mwa libaka zeshutana zamwa ndu ze 3-4 (kapa fa sibaka silisiñwi sa kufutumaleliseza sesiitusiswa).mwamene tunkhuku tukulisidwa).

Step 2

Muswale kazwinyani ni kazwinyani katokomelo, muswale kabunolo kuli muutwe suyelo sa kazwinyani ni kazwinyani mwa mutapi kakuitusisa munwana wamina womutuna ni wotatama.

Step 3

Muñole zemwa suyelo sa kazwinyani ni kazwinyani kakuitusisa likwata zelatelela:

- Sitezi, sibunolo, mi kisa laundi – Tuzwinyani tufumani lico ni mezi.
- Sitezi kono siutwahala kutiya mi lico zautwahala – Tuzwinyani tucile lico kono tunwile mezi hanyinyani/hatusikanwa mezi.
- Siinzi mukungulu – Tuzwinyani hatusika fumana lico kapa mezi.

Step 4

Mueze lipalo za kuziba pesenti(%) ya tuzwinyani mwa sikwata ni sikwata kakualula palo ya tuzwinyani totuñozwi mwa sikwata ni sikwata ka palo hamoho ya tuzwinyani totutabilwe ni kutaimisa ka 100.

Step 5

Mubapanye zemufumani ni liketelelo za tatubo ya mutalelo wa suyelo ka mokutokwahalela zefa likepe 9.

Mutala wa mwakuñolela mutalelo wa suyelo fa pepa

Lihola hamulaho wa kubeya tuzwinyani	8
Sikwata	Palo ya tuzwinyani mwa sikwata
1. Sitezi, sibunolo, mi kisa laundi	III III III III III III
2. Sitezi kono siutwahala kutiya mi lico zautwahala	III
3. Siinzi mukungulu	II
Palo Hamoho Yeñozwi	35

Mutala wa mwakuezeza lipalo

% ya tuzwinyani mwa sikwata 1 (Sitezi, ibunolo, mi kisa laundi)

$$= \frac{\text{Palo ya tuzwinyani mwa sikwata}}{\text{Palo hamoho ya tuzwinyani totutatubilwe}} \times 100$$

$$= \frac{30}{35} \times 100$$

Tuzwinyani totumwa sikwata 1 = 86% totupimilwe fa lihora ze 8 kuzwa fotubeezwi.

Liketelelo za tatubo ya mutalelo wa suyelo ka mokutokwahalela

Nako ya Kutatuba Suyelo Hamulaho wa Kubeiwa	Mutalelo wa Suyelo ka Mokutokwahalela (% ya Tuzwinyani Totutezi Liuyelo)
2 Hours	75
8 Hours	>80
12 Hours	>85
24 Hours	>95
48 Hours	100

Kutalusa zefumanwi

Mutalelo wa suyelo kulikana ni liketelelo za mokutokwahalela kapa fahalimu a liketelelo

Muhato hautokwahali

Mutalelo wa suyelo 5% kapa kufitelela mwatasaa liketelelo za mokutokwahalela (ka mutala 75% kapa mwatasi fa liholo ze 8 kuzwa fotubeezwi).

Muhato watokwahala

Kutokwahala patisiso yeekezehile ya likezo za kufutumalelisa

Likalulo za kunyakisisa:

Sibaka

- Muikolwise kuli mandu afutumalelizwe cimo tuzwinyani tusikabeiswa kale
- Muikolwise kuli tuzwinyani tumwa muinelo wolukuluhile kakutatuba ni kueza lincineho haiba kutokwahala:
 - o Mufutumala wa moya fa butelele bwa tuzwinyani
 - o Mufutumala wa manyalala
 - o Mukamo wolikani
- Muikolwise kuli liseli liekezehile kamokutokwahalela mwa sibaka sa kufutumaleliseza.
- Muikolwise kuli moya wakena ka mukenelo wotokwahala kwa tuzwinyani

Lico ni mezi

- Muikolwise kuli tuzwinyani hatutibelwi kwa lico ni mezi.
- Muikolwise kuli 90% ya bulilo bwa sibaka bukwahezwi ka mapepa mi kunani lico.
- Muselanga lico fa mapepa kabunyinyani nako ni nako.
- Muikolwise kuli tunwelo totuñwi (totunyinyani) twaitusiswa.

Mafelelezo

Pabalelo ka nako ya lisunda za makalelo za bupilo bwa tuzwinyani itaata hahulu haiba kuli buiketo ni muezozo wa likuhu lizwelepili kueza hande mwa bupilo bwazona. Kunani litaba ze 7 zabutokwa hahulu za pabalelo ya makalelo ya bupilo bwa tuzwinyani:

- Mezi
- Lico
- Mufutumala wamwa sibaka ni mukamo
- Liseli
- Palo ya Likuhu Zebeiwa Mwa Sibaka
- Manyalala
- Makenelo a moya

Litaba ze kaufela ki za butokwa kwa makalelo a kulo ni kulikanelela kwa tuzwinyani. Haiba likezo za mwakubabalelela lilatelelwa, kulo ya makalelo ya tuzwinyani, kuli ni kulikanelela likabonahala hamoho ni muezozo wa likuhu.

LITABA ZETUNA KAZA KUFUTUMALELISA

- Mulukise, mukenise ni kupompela cimo mulyani mwa mandu ni libelekiso tuzwinyani tusika tiswakale.
- Muikolwise kuli mwa ndu kunani mufutumala woswanela ni mukamo woswanela, ni moya womunde, ili liholaz za 24 tuzwinyani tusika tiswakale.
- Muikolwise kuli tuzwinyani twafiwa kapili lico ni mezi amande.
- Mutilusie miezezo ya tuzwinyani sina sisupo sa mufutumala womunde wamwa sibaka sa kufutumaleliseza.

- Muselanga lico nako ni nako ka nako ya kufutumalelisa tuzwinyani.
- Mutatube mutalelo wa suyelo ili kuikolwisa kuli tuzwinyani twaca lico ni kunwa mezi, sihulu mwa liholaz za makalelo ze 24.
- Mutatubange ni kushenyisa macelo ni manwelo zazi ni zazi.
- Mutatubange tuzwinyani nako ni nako mwahalaalizi za kaufela.

LISINYEHELO	
LIKUHU ZEKEILWE	
LICO: ZAKUKALISA (STARTER)	
ZAKUHULISA (GROWER)	
ZAKUFELELEZA (FINISHER)	
TUZWINYANI TWA LIZAZI LILILIÑWI	
MANYALALA	
MASHALA	
MALAITI	
MIPENDE	
MILYANI	
MILYANI YA KUPOMPELA	
KUKENISA	
MEZI	
SILELEZO	
KUSWALA	
MUSEBEZI	
BABELEKI	
CHISAMALILO	
PABALELO	
TIFO YA KUTELELA	
TIFO YA MASHELENI AKUKALISISA KAONA	
MASHELENI AFUMANWI:	
LITEKISO ZA LIKUHU ZEPILA	
LIKUHU ZEKUBUZWI	
LIKUHU ZESHWILE	
MUSUTELO	
PULOFITI/KULUZA	

Bubabaleli

Bubabaleli ki zibo ni buikoneli bwa kubabalela hande limunanu ka silelezo, kabubebe, ka nzila yende, ni kakutokwa mukatalo. Mwa musebezi wa kuuta likuhu za malaiti, bubabaleli ki bwa butokwa hahulu kwa buiketo bwa likuhu, muezezo wazona, ni kufumanisa pulofiti. Zekona kuzwa mwa kusebelisana kwa mutu ni likuhu ni sibaka sazona lithisa bubabaleli bobunde. Mubabaleli kaufela uswanela kulumelelana ni kulemuha likuhu zemwa mutapi ni sibaka selili kusona kakutatuba miezezo yazona ni miinelo yamwa ndu ya likuhu. Kutatuba ko kubizwa 'maikuto a mubabaleli' mi ki kezo yezwelapili yeitusisa maikuto kaufela a mubabaleli. Siswaniso sesimwatasi sibonisa kuitusisa maikuto kaufela ili kutatuba mutapi.

Kuutwa

Listen to the birds' vocalization, breathing, and respiratory sounds. Listen to the mechanical sounds of fan bearings and feed augers

Kubona

Observe behavior such as bird distribution in the house and number of birds feeding, drinking, and resting. Observe the environment such as dust in the air and litter quality. Observe bird health and demeanor such as posture, alertness, eyes, and gait.

Kulupelela

Keep notice of smells in the environment such as ammonia levels. Is the air stale or stuffy?

Kuutwa ka lulimi

Water and feed quality.

Kuswala

Handle the birds to assess crop fill and check the birds' general condition. Take notice of air movement across your skin. Is there a draft? What does the temperature of the house feel like?

Pabalelo ya Likuhu za Malaiti kwa Mukatalo Wotiswa ki Kucisa

Mufutumala wocisa hahulu ukona kutisa butata kwa likuhu zeutiwa ka buñata hahulu; kukopanyezea cwalo ni mukamo womuñata kukona kuba ni butata bobutuna hahulu. Mukatalo wotiswa ki kucisa ukona kuhakanyinsa mupilelo womunde wa likuhu za malaiti ni kulipalelwa kueza hande. Ka nako ya mukatalo wotiswa ki kucisa, kuhu itokwa kueza linceho zetuna za mubelekelo wa lilama zamwahali hakucisa ili kutibela mafu atiswa ki kucisa. Zezwa mwateñi ki zakuli kuhu haina kuhula kamokutokwahela.

Likuhu za malaiti liezanga cwañi ka taho hakunani mukatalo wotiswa ki kucisa?

Likuhu za malaiti zemwa sibaka mokucisa hahulu liezanga linceho zeñata ili zelikonisanga kulikanyeza kucisa mwa libaka zelili kuzona. Likuhu za malaiti lipumulanga hahulu ka nako ya mukatalo wotiswa ki kucisa. Likuhu zeñwi liyemanga inze likuzize mi haili zeñwi libubamanga bukaufi ni mamota kapa mezi. Hañata libapulanga mafufa azona ilikuli likone kubatelwa ili kutibela mufutumala kuzwa mwa mibili yazona. Mwa mubili wa kuhu, mali atuhelanga kuya kwa lilama zeñwi zamwahali zecwale ka sibiti, lipio ni mala ili kuñamuhisa misinga ya mali yamwa litalo kuli ikone kutusa kwa kutibela mufutumala kuzwa.

Kubuyana kwaekzehanga ka nako ya kucisa hahulu mwa sibaka. Kufelelwa ki kucisa kabakalaa kukena kwa moya wobata kulumeleza kuhu kuzwisa kucisa koisweli kupanga. Niteñi, kubuyana kutokwa kuli kuhu ibelekise hahulu misifa mi kueza cwalo kutahisa kuli maata atokwahale hahulu ili kezo yeswalisana ni mukatalo wotiswa ki kucisa. Kacwalo kufukuzeha kwa maata hape kuzamaelela ni muinelo wa kucisa. Kubuyana hañata kulibelelwa kuezahala haiba mufutumala wamwa sibaka ubatoo likana ni 30oC. Sipimo sa mukamo sinani kukuezo ya kufelelwa ki kucisa kabakalaa kubuyana. Likuhu za malaiti hamohocwalo ni limunanu zeñwi,

halikoni kupila mwa sibaka mokucisa hahulu ni mukamo womuñata. Mafu atiswa ki kucisa hahulu akaezahala kapili, sihulu mwahala likuhu zebukiti, haiba mufutumala ni mukamo lipahami. Mwahala likuhu zeñata, kubuyana kukazwisa 540 calories mwa gram iliñwi ya mezi azwisizwe ki maswafu.

Kubuyana kukakukueza cwañi pH kapa buñata bwa acid mwa mubili wa kuhu ya malaiti?

Hañata, pH ya mali izamaiswanga ki maswafu ni lipio hamohocwalo ni litukiso zamwa mubili zetibela linceho zekona kuezahala kapili kwa pH. Niteñi, palo ya kubuyana hainze ikezeza mwa likuhu za malaiti zekatalisizwe ki kucisa, hape kunani kufukuzeha kwa palo ya moya wa carbon dioxide mwa mali. Moya wa carbon dioxide ufukuzeha hahulu (kekezezo ya pH ya mali) ili kutisa kuli mwa mali kutale hahulu alkaline. Mukatalo wotiswa ki kucisa hape ufeza potassium ni ma-minerals amañwi mwa mubili, ili kezo yetisa cinceho kwa palo ya ma-electrolyte mwa mubili.

Kana kunani tibeleso yakuli palo ya lico zelica likuhu ikafukuzeha ka nako ya mukatalo wotiswa ki kucisa?

Eni. Likuhu za malaiti zeutelwa mwa libako mokucisa lifukuzanga kwa palo ya lico zelica. Ye ki kalulo yelitusanga kueza linceho ka nako ya mukatalo wotiswa ki kucisa. Kufukuzeha kwa palo ya lico zelica kutisa kuli kube ni kufukuzeha kwa ma-nutrients elica ka zazi ili alitusa kuhula. Niteñi, haiba ma-nutrients aitusiswa ki amanyinyani fo kutalusa kuli mufutumala wozwa mwa mubili ukafukuzeha. Kacwalo, nihaika kuli kulo ikafukuzeha, kuhu yakona kupila kabunolo hakucisa kabakalaa kuli palo ya mufutumala wozwa ifukuzehile. Lipatiso libonisana hande kuli palo ya likuhu za malaiti zepunyuha yafukuzeha haiba palo ya lico zelica ikezeza ka nako ya mukatalo wotiswa ki kucisa, sihulu ka nako ya lizazi hakucisa hahulu.

Kikabakalañi kutima lico likuhu hakuli kwa butokwa ka nako ya mukatalo wotiswa ki kucisa?

Macelo aswanela kunanulelwa mwahlimu ka nako ya lizazi hakucisa hahulu ili mwahala 11:30 - 3pm. Kutima lico likuhu ka nako ye kufukuza kwa mufutumala wotiswa ki kuluba ma-nutrients mwa mba, kuahasanya mwa mubili ni kuafetula kuba maata. Kutima lico likuhu hape kulitusa kuombala.

Lifolofolo halizamaya litahiseza misifa kunyana ili nto yetahisa kucisa. Mwa libaka mokucisa, kucisa kokutahiswa ki kuzamaya kwa lifolofolo kukeza kwa kucisa kokuliteñi kale. Kacwalo, kuli lukone kufukuza kwa kucisa ko, likuhu za malaiti liswanela kutusiwa kuombala kamokutokwahalela kaufela. Kueza cwalo kutokwahala hahulu sihulu ka nako ya lizazi hakucisa hahulu. Nako ya lizazi hakucisa hahulu haseifelile mi mufutumala seukala kukuta mwatasi, likuhu za malaiti likakalisa hape kuca lico.

Kiñi zefukuzanga mukatalo wotiswa ki kucisa mwa likuhu za malaiti?

Mwa libaka mokunani kucisa ni mukamo ili mo mandu hasika yahiwa mamota kwa maneku, moya ni mezi amañata ki za butokwa hahulu. Moya uswanela kulumelezwa kuena ka buñata. Moya haukena kutusa kuzwisa ammonia, carbon dioxide ni mukamo zemwahali. Kubuyana kuzamaelela hamoho ni kekezeho ya kufelwa ki mezi mwa maswafu. Kacwalo, likuhu liswanela

kunwa mezi amañata hakucisa ili kulitibela kufelwa ki mezi mwa mubili.

Mezi akunwa abata aekeza kwa takazo ya kuca ni kunwa mezi. Kufukuza kwa mufutumala wa mubili mwa likuhu zekenezwi ki mukatalo wotiswa ki kucisa kwatusa. Haiba mututumala wa mezi akunwa umwatasaa mufutumala wa mubili wa kuhu ukaanya kucisa kwa mubili. Kacwalo, kufa likuhu mezi akunwa alikani ili abata ki kwabutokwa hahulu kwa likuhu za malaiti zekenezwi ki mukatalo wotiswa ki kucisa. Hañata, nto ifi kapa ifi yetiswa ki kunwa mezi amañata ka nako ya mukatalo wotiswa ki kucisa itusa kupunyusa likuhu zeñata.

Kabukuswani

Likuhu za malaiti zekenezwi ki mukatalo wotiswa ki kucisa litokwa kueza linceho zetuna ili zekalitusa kuzwelapili kupila. Kuca lico kwa fukuzeha mi kunwa mezi kwaekzeha. Linceho kwa mifuta ya lico zelica kukona kulitusa kufukuza kwa kucisa kokutiswa ki kulubiwa kwa lico mwa mibili ni kuzwelapili kuca lico zetusa mubili. Kuca lico zefa maata ni kulikanyeza ma amino acid ki kwabutokwa hahulu ka nako ya mukatalo wotiswa ki kucisa.

Kufa likuhu moya wolikani ni kulitusa kuzusulusa takazo ya kunwa mezi ki kwabutokwa. Likuhu halifukuza kwa kumata-mata ka nako ya lizazi hakucisa hahulu kutusa kufukuza kwa kucisa. Kulitusa kuitima lico kwatusa mi hañata kukezanga kwa palo ya likuhu za malaiti zepunyuha ka nako ya mukatalo wotiswa ki kucisa.

Likezo Zesebeza Zakubabalela Kazona Likuhu ili Kufukuza Butuku Bwa Ascites mwa Likuhu za Malaiti

Makalelo

Ascites ki butuku bobutatezani bobutiswa ki swalisano ya sibaka ni likezo zakubabalela kazona likuhu. Haiba butuku bo bufumaneha mwa mutapi wa likuhu za malaiti, zekazwa mwatefi likabonahala mwa mupilelo ni ka nako ya kulekiswa. Nto yetuna yekona kutusa kutibela butuku bwa Ascites ki kuikolwisa kuli mwalatelela pabalelo yende, sihulu kuamana ni moya wokena mwa ndu.

Ascites kiini?

Lika zekona kuimeza pilu kakuekeza palo ya moya yetokwahala (zecwale ka kuhula kapili, mukatalo wotiswa ki kubata, kuba ni moya wa oxygen womunyinyani kapa matuku a maswafu) likona kutisa butuku bwa Ascites.

Haiba mwa lilama za mwa mba kulotela sitipwi-tipwi sesizwa kwa sibiti, hamulaho wa nako kukona kupalelwa likuhu kubuyela mi kwakona kulibulaya.

Kuli Mufukuze Kwa Butuku Bwa Ascites Mwa Mitapi ya Likuhu za Malaiti

1. Muikolwise kuli kunani moya wolikani kuzwa folikenyeza likuhu kufitela lifela. Palo ya moya wokena iswanela kuswalisana ni butuna bwa ndu, ili kukenya moya wolikani wakuyolisa moya wa oxygen woitusisizwe ni kuikolwisa kuli mioya yemasila yazwisiwa kakulikana. Moya wa oxygen wolikani ki wabutokwa hahulu mwa libaka zelumbile. Moya wa oxygen ki kalulonyana feela ya moya yezwelapili, kono ki womunyinyani mwa moya wamwa mbyumbyulu kakuya mwahalimu, moya wa oxygen wosina butata ukona kutahiseza likuhu butuku bwa Ascites sihulu haiba lika zeifi liekeza kwa likezo zeezahala mwa mubili ili zetusa sibupiwa kupila.
2. Kuzwelapili kuba ni moya womunde. Kezo ye iswalisana ni makenelo a moya amande ni pabalelo ya manyalala yeswanela.

Mioya yemaswe haiatile (yecwale ka carbon monoxide, carbon dioxide ni maluli) itisa kolofalo kwa maswafu. Kezo ye ifukuza kwa mubelekelo wa maswafu ni palo ya oxygen mwa mali ili nto yekona kuekeza kwa butata bwa kukenelwa kabunolo ki butuku bwa Ascites.

3. Kuambuka mukatalo wotiswa ki kubata sihulu ka nako fo tuzwinyani tusali totunyinyani. Linako za kubata liekeza kwa likezo zeezahala mwa mubili ili zetusa sibupiwa kupila (kutokwahala hahulu kwa moya wa oxygen) mi kukona kutisa butuku bwa Ascites likuhu halinze lihula. Tuzwinyani hatukenyiwa, mufutumala wafa bulilo uswanela kuba 28-30°C (82-86°F), mufutumala wa moya uswanela kuba 30°C (86°F) mi mukamo uswanela kuba mwahala 60-70%.
4. Litukiso za liseli. Kuekeza liholo ze 1-2 za lififi kwa liholo zeakalilizwe ze 4 mwa likuhu za malaiti <2.5kg/5.5lbs (kuzwa tuzwinyani hatuli twa mazazi a 8 kuisa nako ya kubulaiwa) kapa liholo ze 6 mwa likuhu za malaiti >2.5kg/5.5lbs (kuzwa tuzwinyani hatuli twa mazazi a 8 kuisa nako ya kubulaiwa) kukona kutusa kufukuza mwa butuku bwa Ascites. Musike mwakalisa litukiso za liseli tuzwinyani tusikakwanisa kale mazazi a 7.

LISUPO ZETUNA

- Kuba ni makenelo a moya aswanela (kakuya ka butuna bwa ndu) kuzwa tuzwinyani hatukenyiwa kuisa likuhu halifela kulekiswa ki kwabutokwa, sihulu mwa libaka zelumbile.
- Mutibele kekezeho yesaswaneli ya likezo zeezahala mwa mubili ili zetusa sibupiwa kupila kabakalaa mukatalo wotiswa ki kubata, sihulu ka nako fo tuzwinyani tusali totunyinyani.

Zetisa Butuku bwa Ascities

Makalelo

Butuku bwa Ascites, kuba ni mezi mwa mba kapa kululuha misinga ki butuku bwa likuhu za malaiti ili bobukona kufumaneha mwa lifasi kaufela. Haiba butuku bo bufumaneha mwa mutapi wa likuhu za malaiti, zekazwa mwateŋi likabonahala mwa mupilelo ni ka nako ya kulekiswa.

Butuku bwa Ascites ki bobutatezani ili bobutiswa ki swalisano yemwahalaa mubelekelo wa lika zepila (ka mutala moya wa oxygen wotokwahala), sibaka (ka mutala bupahamo) ni pabalelo (ka mutala makenelo a moya, muinelo wa matuku). Nihaike kuli butuku bwa Ascites bukona kuba bona bobuatile (mwa miinelo yamwa sibaka yemwatasi ni mufutumala wosaswaneli ka nako yetuhula tuzwinyani hape kukona kutisa mafu amaŋata ni kusafumanisa hande masheleŋi kabakalaa kukezeza kwa butuku bwa Ascites.)

Ascites kiŋi?

Kuutwisisa Ascites ki muhato wapili wa kubufukuza kapa kubufelisa mwa mitapi ya likuhu za malaiti.

Lika lifi kapa lifi zeekeza kwa mubelekelo wa pilu kakuekeza tokwahalo ya moya wa oxygen (ka mutala, kuhula kapili, kufukuzeha kwa mufutumala wamwa sibaka, kuninyafala kwa moya wa oxygen kapa matuku akwa maswafu) likona kulibisa kwa butuku bwa Ascites. Haiba mubelekelo wa pilu ni maswafu upahama, kukaehahala likezo zeŋata (Siswaniso 1) zelibisa kwa kufukuzeha kwa moya wa oxygen mwa mali.

Kwa makalelo, butata bo bwakona kulemuhiwa ka kuunzufala kwa malyolyo. Butuku habunze buekezeza, sitipwitipwi (sesilota kwa sibiti) sitalanga mwa mba. Hamulao wa nako sitipwitipwi se sipalelwisanga kuhu kubuyela hande (ka nako ye malyolyo abonahalanga mubala wa ndilu wotibile) mi butata bwa kupalelwa kubuyela hande kibona bobulibisanga kwalifu.

Siswaniso 1: Likezahalo zelibisa kwa butuku bwa Ascites

Kekezeho ya likezo zetokwahala zeezahala mwa mubili ili zetusa sibupiwa kupila (Zetiswa ki kubata, kufukuzeha kwa moya wa oxygen, ni zeŋwi)

Kuekezeza kwa tokwahalo ya moya wa oxygen

Pilu kuba butuna ni kupalelwa kubeleka hande

Sitipwitipwi sa kwa sibiti kulotela mwa mba

ASCITES

Sitipwitipwi kutala mwa mba.

Makenelo a moya ni butuku bwa Ascites

Nto yamwa sibaka yenani kukuezo yetuna fa butuku bwa Ascites mwa likuhu za malaiti ki palo ya moya wa oxygen yemwa moya wokena mwa ndu ya likuhu.

Makenelo a moya amanyinyani mwa ndu ya likuhu atahisa kuli mwa sibaka kube ni moya wa oxygen womunyinyani ni kuli mioya yamaswe yecwale ka carbon monoxide, carbon dioxide ni ammonia ibe yemiñata. Kezo ye ikona kutisa butata kwa misinga ili kufukuza kwa buikoneli bayona bwa kulwala oxygen ni kukeza Ascites.

Makenelo a moya aswanela kulumeleza moya wolikani ili kuyolisa moya wa oxygen wofelile ni kuikolwisa kuli mioya ye masila yazwisiwa.

Moya Womunde ni Butuku Bwa Ascites

Pabalelo yende ya manyalala hamohocwalo ni makenelo a moya aswanela litusa kuzwelapili kuba ni moya womunde. Makenelo a moya amanyinyani ni kusababalela hande manyalala litahisa butata bwa manyalala kukoloba ni kukezeka kwa palo ya ammonia. Likuhu lika buyela maluli amwa sibaka ili nto yekalitahiseza kuyuwa fa mimizo ni lilama mokufita moya kusabeleka hande. Moya womaswe, maluli ni matuku a maswafu kaufela litahiseza likuhu kukula butuku bwa Ascites kakutahisa sinyeho kwa maswafu ili nto yetahiseza likuhu kusabuyela hande ni kufukuzeka kwa moya wa oxygen mwa mali. Kabakaleo, ki kwatoka kuli manyalala abe akenile ni kutoka mukamo kapa lika zeñwi zemasila ka nako yelikenyiwa likuhu.

Mufutumala ni Ascites

Kuzwelepili kuba ni mufutumala woswanela ka nako ya pabalelo ya tuzwinyani ki kwabutokwa hahulu kwa kutibela butuku bwa Ascites. Haiba likuhu liba mwa sibaka mokubata kufita mufutumala wa mwa mibili yazona kukatahisa kuli liitusise hahulu moya wa oxygen kakuli likahapelezwa kuitusisa maata azona ilikuli likone kufutumalelwa. Kekezeho kwa likezahalo zamwa mubili ili zetusa sibupiwa kupila likona kutahisa butuku bwa Ascites hasamulaho ka nako ya kuutiwa kwa likuhu. Mufutumala woswanela ni wozwelapili kutatubiwa ka nako ya pabalelo ya tuzwinyani, hamohocwalo ni litukiso zende za makenelo a moya ka nako yetukenyiwa

tuzwinyani, likatusa kufukuza mi mane fokuñwi ni kufelisa butuku bwa Ascites bobukona kubonahala ka nako ya kuutiwa kwa likuhu.

Ka nako yetukenyiwa tuzwinyani, mufutumala wafa bulilo uswanela kuba 28-30°C (82-86°F) mi mufutumala wa moya (wopimiwa kakuya ka likuhu) uswanela kuba 30°C (86°F) mi mukamo uswanela kuba mwahala 60 ni 70%. Mukoloko 3 ubonisa mufutumala woswanela ka nako ya kubabalela tuzwinyani mwa ndu ya likuhu za malaiti. Mufutumala woakalezwe fa Mukoloko 3 ki wa mukamo woswanela wa 60-70%.

Haiba mukamo woswanela ufta wotokwahala, mufutumala wamwa ndu wopimiwa kakuya ka likuhu uswanela kucinciwa kamokutokwahalela. Ka mutala, haiba mukamo woswanela umwatasaa 60% kapa ufahalimu a 70%, mufutumala wa gulopu ukatokwa kukezwa kapa kufukuzwa kamokutokwahalela.

Mukoloko 3: Mufutumala woswanela ka nako ya kubabalela tuzwinyani haiba mukamo woswanela ki 60-70%

Buhulu (mazazi)	Kufutumaza ndu kaufela	Kufutumaza sibaka silisiñwi	
	Mufutumala	Mufutumala	
		Nto Yetahisa Mufutumala (A*)	2 m (6.6 ft) kuzwa kwa Nto Yetahisa Mufutumala (B*)
Buhulu bwa Lizazi IIIIñwi	30°C (86°F)	32°C (90°F)	29°C (84°F)
3	28°C (82°F)	30°C (86°F)	27°C (81°F)
6	27°C (81°F)	28°C (82°F)	25°C (77°F)
9	26°C (79°F)	27°C (81°F)	25°C (77°F)
12	25°C (77°F)	26°C (79°F)	25°C (77°F)
15	24°C (75°F)	25°C (77°F)	24°C (75°F)
18	23°C (73°F)	24°C (75°F)	24°C (75°F)
21	22°C (72°F)	23°C (73°F)	23°C (73°F)
24	21°C (70°F)	22°C (72°F)	22°C (72°F)
27	20°C (68°F)	20°C (68°F)	20°C (68°F)

*Mifutumala ye ka nako ya kufutumalelisa tuzwinyani ki yeakalezwe feela. Mifuta yeswanela ka nako ya kufutumalelisa tuzwinyani iitingile fa miinelo yamwa sibaka ni pabalelo ya mwa ndu ya likuhu. Kuli muzibe litaba zeñata kaza mifutumala ka nako ya kufutumalelisa tuzwinyani, mubuze muyemeli wamwa sibaka wa kampani ya Ross.

Butelele bwa nako ya mukatalo wotiswa ki kubata butaata hahulu kufita mufutumala tenyene. Mukatalo wotiswa ki likezo zeezahala mwa mubili ili zetusa sibupiwa kupila ni butata bwa kukenwa ki butuku bwa Ascites likaekzeza kulikana ni butelele bwa nako ya mukatalo wotiswa ki kubata. Kacwalo ki kwabutokwa kuli haiba kuba ni linako za mukatalo wotiswa ki kubata, liswanela kutatululwa kapili-pili.

Kukuezo ya Kulo Hakunani Ascites

Kunani swalisano mwahala likezo zeezahala mwa mubili ili zetusa sibupiwa kupila ni fobukuma butuku bwa Ascites. Haiba likuhu lihula kapili kukatokwahala moya wa oxygen womuñata ili nto yetahisa kekezeho kwa mubelekelo wa pilu. Kacwalo kuba ni pabalelo yende ki kwabutokwa kwa likuhu za malaiti zehula kapili.

Liseli ni Ascites

Kuli muikolwise kuli pilu ni maswafu a likuhu zahula hande, ki kwabutokwa kuli likuhu zaba ni buima bobutokwahala mwa mazazi a 7 ni kuli litukiso za liseli halibi teñi kufitela likuhu liba za buhulu bwa mazazi a 7.

Mukoloko 4: Liakalezo za liseli lelitokwahala ni butelele bwa nako ya liseli ili zetusa likuhu zepila

Buima bwa Kuhu Yepila Haibulaiwa	Buhulu (mazazi)	Liseli Lelitokwahala	Butelele bwa Lizazi (lihola)
<2.5 kg	0-7	30-40 lux	23 liseli 1 lififi
	8-haibulaiwa	5-10 lux	20 light 4 dark
<2.5 kg	0-7	30-40 lux	23 kuunika 1 mudima
	8-kupaya	5-10 lux	18 light 6 dark*

Mafelelezo

Ascites ki butuku bobutatezani bobutiswa ki swalisano ya sibaka ni likezo zakubabalela kazona likuhu. Kubateñi kwa butuku bwa Ascites kwakona kufukuzwa kakuikolwisa kuli mwalatelela pabalelo yende ya likuhu.

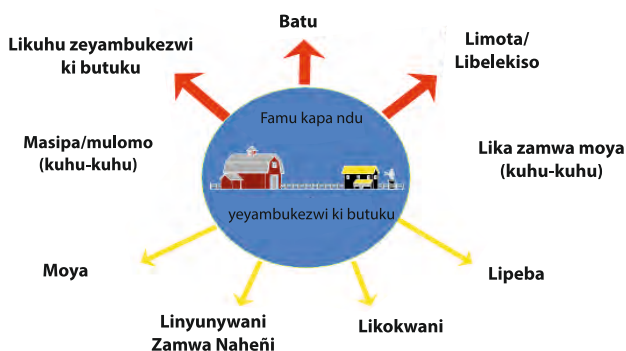
- Kuikolwisa kuli kunani moya wolikani kuzwa folikenyezwa likuhu kufitela lifela ki kwabutokwa sihulu, mwa libaka zelumbile. Moya wokena uswanela kuba wolikani wakuyolisa moya wa oxygen woitusisizwe ni kuikolwisa kuli mioya yemasila yazwisiwa kakulikana.
- Mutibele kekezeho yesaswaneli ya likezo zeezahala mwa mubili ili zetusa sibupiwa kupila kabakalaa mukatalo wotiswa ki kubata, sihulu ka nako fo tuzwinyani tusali totunyinyani. Kueza cwalo kukatusa kufukuza mi mane fokuñwi ni kufelisa butuku bwa Ascites bobukona kubonahala ka nako ya kuutiwa kwa likuhu.
- Litukiso zende za pabalelo ya kulo zelatelelwa tuzwinyani hasetuli bwa buhulu bwa mazazi a 7 zakona kutusa haiba butuku bwa Ascities buatile.

Kuutwisisa kuli butuku bwa Ascites kiñi ni zetisa butuku bo, ni kulatelela litukiso zetusa kufukuza butuku bo, kukatusa kutibela butuku bwa Ascites kukena mwa mitapi ya likuhu za malaiti.

SILELEZO YA LIKUHU

Silelezo ikona kotaluswa sina mukoloko wa likezahalo za pabalelo ya likuhu wolukiselizwe kutibela lika zekona **kutisa** matuku zecwale ka tukokwani, maikulokuwawa, ni tukokwani totuñwi fa famu hamohocwalo ni kutibela **kuyambukelwa** kuzwa kwa mitapi yekenwi ki butuku kuya kuyesikakenwa ki butuku fa famu yeswana. Silelezo itusa kwa kuba ni miinelo ya makete mwa mandu a likuhu ili kezo yetusa kufukuza zetiswa ki butuku, kuekeza kwa miezezo ya likuhu ni buiketo bwazona hamohocwalo ni kufa buikolwiso bwakuli lico halina lubeta. Haki niti kuli silelezo iswanela feela kulatelelwa ki Balimi Babatuna. Kukenwa ki matuku kukona kuezahala kai ni kai ko batu basalateleli litaba za silelezo. Kabaka le, bauti ba likuhu kaufela, ibe kuli ki babanyinyani kapa ki babatuna baswanela kulatelela litaba za silelezo. Siswaniso sesimwatasi sibonisa linzila zeatile za mwayambukela matuku a likuhu.

Matuku a likuhu hañata ayambukelanga cwañi?

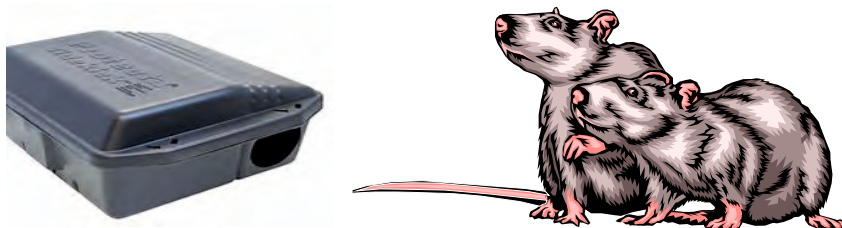

Ki Mihato mañi Yemituna ya Silelezo yebakona kuunga batu ili kufukuza kwa kuyambukelwa ki butuku fa famu yabona?

1. Mutibele batu babasika lumelezwa kukena fa famu yamina kapa mwa ndu ya likuhu: Bapoti sihulu haiba bazwa fa sibaka fokuutiwa likuhu bakona kulwala lika zekona kutisa matuku ni kulisitisa fa famu yamina kapa ndu ya likuhu, kacwalo habaswaneli kulumelezwa kutaha bukaufi ni sibaka kokuutelwa likuhu. Bapoti ba bakopanyezele makasitoma baba bata kuleka likuhu haselihulile kuli bayolekisa kakuli hañata bazamayanga kuzwa famu ya likuhu iliñwi kuya kuyeñwi inze babata likuhuzende.

2. **Musike mwalumeleza limota kukena fa famu yamina:** Kakuswana ni batu, limota zakona kulwala matuku kuzwa fa famu iliñwi kuya fa famu yeñwi. Limota zabutokwa kaufela zetaha fa famu liswanela kupompelwa milyani katokomelo.
3. **Mandu a Likuhu molisakoni kukena linyunywani:** Linyunywani zamwa naheñi lilwanga matuku a likuhu amañata. Kacwalo liswanela kutibelwa kukena mwa mandu a likuhu kakuli zakona kutisa matuku. Mandu a likuhu aswanela kubeiwa waya ya likuhu kwa maneku akwahuluhile a ndu ya likuhu. Lico zesuluhela kwande a ndu ya likuhu liswanela kukeniswa ili kutibela kubiza linyunywani zamwa naheñi kwa libaka za mandu amina a likuhu.
4. **Mube ni nzila yende yetibela lipeba, likokwani ni tuka totuñwi totutisa lubeta.** Kwandaa kuyambukiseza matuku, lipeba licanga lico za likuhu zeñata ili kezo yeekeza kwa lisinyehelo za lico zemuleka.

5. Muitusise matapisezo, mutapange kwa mahutu mwa milyani, mutapange kwa mazoho ni kuitusisa makatulo ni litino zelukiselizwe musebezi wo hamukena mwa mandu a likuhu.

6. Mutokolomohe kukutiseza likuhu mwa ndu ya likuhu haselikutile kwa musika, mutapisange ni kupompela milyani libelekiso kaufela zecwale ka makileti hamulaho wakuitusisa zona mi mutapange kwa mazoho hamulaho wa kuswala mai kapa musutelo.
7. Muyumbe hande musutelo ili kuambuka kukenelwa ni kuatelwa ki tukokwani fa sibaka safu famu yamina.

Kukenisa ni Kupompela milyani, ki kalulo yabutokwa ya silelezo!

Kukenisa sibaka kufukuza kwa butata bwa matuku kwa maneku kaufela kwakona kuyambukela matuku mi hape kufukuza kwa palo ya tukokwani, tumaikulokuwawa, ni tukokwani mwahalaa mitapi. Kufitisa nako yeswanela ya mazazi a 14 mwahalaa mitapi ya likuhu ki kwabutokwa.

Mihato ye 5 ya Kukenisa ni kupompela hande milyani

1. Kukenisa Kusina Mezi: Muzwise lika kaufela zezwa kwa likuhu mi muyumbe musutelo kuzwa mwa sibaka hamohocwalo ni kututula maluli ni kuzwisa bwanda bwa mauyi kaufela.
2. Mulola: Mutapise ni kukwakula libaka kaufela kukalela kwa situwa, mamota, bulilo ka mulola kapa safu.
3. Kuzukuza: Kakuitusisa mezi akenile, muzukuze ndu ya likuhu kaufela.
4. Kuoma: Mulumeleze ndu ya likuhu kuoma kakutala ili kuitukiseza kupompelwa milyani.
5. Kupompela milyani: Muitusise milyani yelumelizwe, yekona kubulaya tukokwani ni maikulokuwawa. Muikolwise kuli mwalatelela litaelo za bapangi.

Likuka Zetuna za Kupenda

Kupenda ki kutahisa lika zeswana ni lika zetisa matuku ili kubolosola maata asileleza mubili kwa butuku bobuñwi. Maata asileleza mubili kwa butuku ki silelezo ya butuku bobuyambukela.

Zetokwahala Kwa Kuba ni Maata Amande Asileleza Mubili

Mihato yekondile ya kupenda kwamwa mezi akunwa

- ☐ Mulele kupenda kwamina ka nako ya lihora za lizazi hakubata
- ☐ Mube ni manwelo alikani
- ☐ Mutuhele likalafo zamwa mezi lifi kapa lifi kapa kupompela mulyani mwa mezi ili lihora ze 24 musikapenda kale.
- ☐ Muyolise mezi mwa lihora 1 kuisa 2 kakuya ka nako ya mwaha, nako ibe yekuswani ka nako ya mbumbi
- ☐ Muitusise mulyani wa kusela mwa mezi akunwa kapa mabisi azwisizwe mafula kwa kuzwisa chlorine mwa mezi
- ☐ Muunge kabotela kamina ka mupende, muzwise sikwaezo sa pulasitiki, kutuha fo muzwise kakwaezo ka sipi mi mafelelezo muzwise raba inze muswalelezi kabotela mwa mezi.
- ☐ Mukundunge hande mi mutaze mezi a mupende a mwa manwelo alikani
- ☐ Mulumeleze likuhu kunwa mwahala lihora 1 kuisa 2 mi mutatube malimi kwa kupima kuli mubone haiba mupende wamina wabeleka.

BUTATA NI LIAKALEZO ZA KUUTA KA NAKO YESWANA LIKUHU ZA MALAITI ZABUHULU BOBUSHUTANA-SHUTANA FA MAFAMU Kakuya ka bo

Dr Frank Travers - Caziba waza Limunanu: Buiketo bwa Likuhu

Taluso ya kuuta ka nako yeswana likuhu za malaiti za buhulu bobushutana-shutana fa famu:

Kubeya hamoho likuhu za malaiti za buhulu bobushutana-shutana mwa mandu kapa libaka, fokusina nako ya kupumula fa famu. Hakuna nako fokusina likuhu za malaiti ni lika zezwa kwa likuhu. (Hakubapanywa ni famu fokuutiwa lika kaufela, fokuitusiswa lika kaufela zanani zona mutu hañwi feela ni nako ya kupumula kusina likuhu za malaiti ni lika zezwa kwa likuhu).

Butata bwa kuuta ka nako yeswana likuhu za malaiti za buhulu bobushutana fa mafamu:

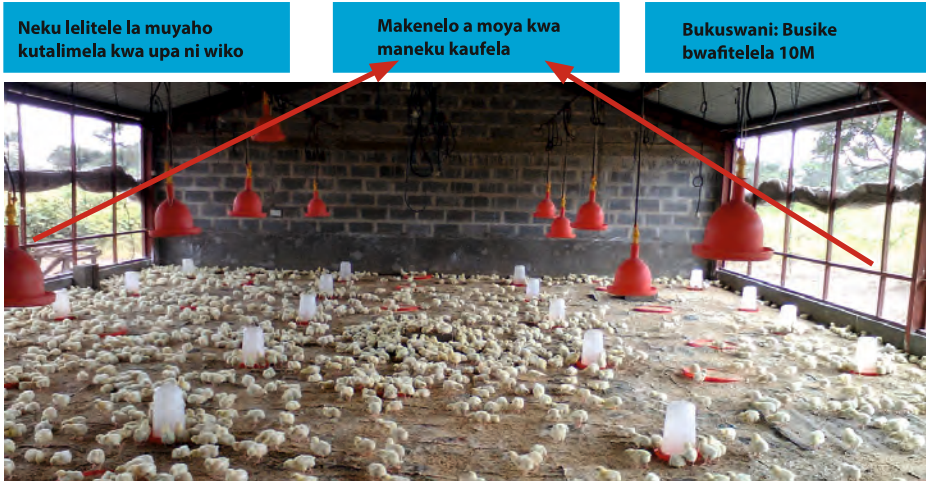
1. Nako kaufela kubanga hahulu ni lika zekona kutisa matuku. Kezo ye ikona kutisa butata bwa matuku ni mafu kwa likuhu za malaiti. Kunani matuku amañata akona kukopanyelesa: ka mutala Gumboro, Newcastle ni Colisepticaemia.
2. Kusahula kapili ni kusaitusisa hande lico, ni kukezezeka kwa mafu.
3. Kekezezo ya lisinyehelo kakuli kutokwahala kuitusisa mipende yemiñata ni milyani.
4. Kuhula kakusalikanelela, kuzwelapili kubulaya likuhu ni likuhu kutokwa hande bukiti.
5. Kuba taata kuzwisa manyalala akale kusina butata bwa kuyambukiseza matuku.
6. Butata bobutuna bwa tukokwani twa manyalala, ili totukona kuyambukiseza matuku.
7. Butata bwakuba ni lipeba zeñata - zelwala matuku ni Salmonella.

Kuakalezwa kuli famu fokuutiwa likuhu za malaiti za buhulu bobushutana-shutana ka nako yeswana iswanela kukeniswa manyalala kaufela ni lika zezwa kwa likuhu, kutapisa ni kupompela milyani yelumelelizwe ni kufitisa nako kusaeziwi nto niyekana hamulaho wa kupompela milyani ka lisunda ze 2-3 silimo ni silimo (fo ki kotalusa kuli - hakuswaneli kuba ni likuhu za malaiti fa famu).

Haiba kuitusiswa bulilo bobumasila, nako ya kusaeza nto niyekana iitutiswe kwa kuzwisa masila mwa mandu ni kuitusisa laimu / lizwai ili kukwahela bulilo ni libaka zepotolohile mandu.

Kukuezo ya Ndu Yefumanisa Pulofiti

Likuhu za malaiti za miteñi ye zehula kabubebe liitingile hahulu fa miinelo yamwa sibaka kufita linyunywani zeñwi zeutiwa. Kona libaka ndu ya kuutela likuhu za malaiti yeswanela haitokwahala hahulu kuli mukone kufumana pulofiti. Likalulo za butokwa za kunyakisisa kaza ndu ya likuhu yesikayahiwa mamota kwa maneku libonisizwe fa ndu yeakalelizwe yemwatasi.

Neku lelitele la muyaho kutalimela kwa upa ni wiko

Makenelo a moya kwa maneku kaufela

Bukuswani: Busike bwafitelela 10M

Ndu Yeswanela Yesikayahiwa Mamota Kwa Maneku

Ndu Yemaswe: Haikenisi hande moya, ki yekuswani hahulu. Butata bobukona kuba mwa ndu yecwalo bukopanyeleza:

- Likuhu kusahula hande
- Kusaitusisa hande lico (Kuitusisa lico zeñata hahulu kufita zeswanela kuitusiswa kuli likuhu zamina likone kufita fa mayemo a bukiti bomutokwa)
- Kutala moya womasila wocwale ka ammonia gas, carbon monoxide (hamuitusisa mashala), maluli ni carbon dioxide
- Kukenelwa kabunolo ki matuku a maswafu ni kutala mezi mwa mba
- Kuba ni malobalo amaswe ili nto yetisa kekezeho ya lisinyehelo za kuleka liitusiso za malobalo.

Bauti ba likuhu batokwa kuweita likuhu zabona sunda ni sunda
ili kutatuba kulo yazona

MUEZEZO WA LIKUHU ZA MALAITI ZABA ROSS

SUNDA YAPILI	MAFU KA SUNDA	MAFU AEKEZEHILE	KEKEZEHO YA BUKITI
1	1	1	180g
2	0.5	1.5	450g
3	0.5	2	850g
4	0.5	2.5	140g
5	0.5	3	2100g
ZEZWILE MWA PABALELO YA NAKO NI NAKO MWA MANDU ASIKA YAHWA MAMOTA KWA MANEKE MWA ZAMBIA			

Kana mwapeta ze?
Kuli mupete ze, muitusise

CONTACT DETAILS

SUPREME DEPOTS		
Matero ABT	Shop No. 7 Petroda Lilanda Filling Station Along Common Wealth Road Lsk	
Kalingalinga ABT	Plot 87/68/17 Off Kamloops Rd, Kalingalinga Compound	0961836122
Mutendere ABT	Shop 1, Plot 34/CH80, Kazimai Market, Mutendere	0764863593
Soweto ABT	Shop 2100, New Soweto Market, Lusaka	0965254274
Foxdale ABT	Along Zambezi Road Opposite MTN Headquarters	0764319552
COPPERBELT DEPOTS		
Solwezi ABT	Along Kansanshi Road Mushitala Opposite Soltech	0764321616
Kasumbalesa ABT	Shop 9, Plot P2/H2/N2/J2, Chilibabombwe, Kasumbalesa	0960186324
Chifubu Depot	Plot 656 Muleya Street Chifubu Township Ndola Opposite Council Library	0967051542
COPPERBELT SUPREME DEPOTS		
Chilibabombwe Depot	SSA North Way, Town Centre, Chilibabombwe	0768622745
Ndeke Depot	Ndeke Masuzyo Next to Council Offices	0960186919
Kalulushi Rd Depot	Nutri Kitwe Mill, Off Kalulushi Rd, Kitwe	0768821439
Kasumbalesa ABT	Shop 9, Plot P2/H2/N2/J2, Chilibabombwe, Kasumbalesa	0960186324
Kwacha Depot	1st Kwacha Along Mporokoso Road	0975994993
Luanshya Depot	109 Paikani St, 2nd Class, Luanshya	0768622744
Kitwe ABT	Plot 50, 34 Kabelanga Ave, Town Centre, Kitwe	0960446919
Masala Ndola Depot	Plot Number 2565/5 Kawambwa road	0975637447
Mwaiseni Depot	Shop 1, Plot 8A, Zambezi Rd, Mwaiseni Commercial, Chingola	0762434098
Ndola Depot	Kabelanga Avenue, Ndola	0764863598
Nkana East Depot	Shop 9, Chisuw Emporium, Central St, Nkana East, Kitwe	0960186771
Jacaranda Depot	Jacaranda Point Mall Along Komondo Road Ndola	
Kalulushi Town Depot	Kalulushi Mine Area Chibuluma Round About	
FEED, CHICK AND SUPREME DEPOTS		
Barlastone Depot	Shop 3, Exodus Building Plot, 1938/SU1/3, Mungwi Rd	0961836425
Chawama Depot	Shop 9, Plot BP65/Block 269, Off Chifundo Rd, Chawama	0961102360
Checkpoint Depot	Shop 4, Plot 30511/M, Great North Rd, Kabangwe	0965254133
Chilanga Depot	Shop 2, Plot 1361, Kafue Rd, Chilanga	0961102361
Kamanga Depot	Mpezeni Centre, Ngwerere Rd, Chelstone	0762434099
Kamwala South Depot	Shop 3, Fortune Business Centre, Plot 916/1 Sub A & B, Kamwala South	0961102409
Lusaka West Depot	Nosh Complex stand # BP 26/24 Along Mumbwa Road	0961102519
Makeni Villa Depot	Shop 1, Plot 687, Los Angeles Rd, Makeni Villa, Lusaka	0960186634
Mimosa Depot	Mimosa Farms, Plot 3A of 49A, off Kafue Road, Chilanga	0765622282
Showgrounds Depot	Lusaka Showgrounds, Cattle Section, next to Vetlab	0762434084
Waterfalls Depot	Nutri feeds Stand # 789936 Off Great East Road	0961102412
Chongwe ABT	Stand No. 1920421, Great East Road, Chongwe	0960186424
Woodlands Depot	Plot 7417 of 1993, Muramba Rd, Chilenje South, Lusaka (Chris Corner)	0961102408
LUSAKA NUTRI FEED & CHICK DEPOTS		
Ibex Hill Depot	Shop 1, Plot 1728/1 Ibex Rd, Lusaka	0965254267
Kafue Depot	Shop 2, Plot 0255, Ulendo Street, Kafue	0965254267
Libala South Depot	Shop 4, Plot 26565, Kasama Rd, Libala South	0963916953
Lilayi Depot	Plot 405a/6, Lilayi Mall, Lilayi Road	0968210105
Meanwood Depot	Plot 11883, Corner Palm Drive and Airport Rd, Airport Roundabout	0965254415
SOUTHERN NUTRI FEED & CHICK DEPOTS		
Livingstone Depot	Plot 4547, Mwela Road, Livingstone	0961102517
NORTHERN NUTRI FEED & CHICK DEPOTS		
Kasama Depot	Shop 2/3, Plot 3304, Mbala Rd, Kasama	0961102517
WESTERN NUTRI FEED & CHICK DEPOTS		
Mongu Depot	Plot 157, Independence Avenue, Mongu	0965254153
OMNIA OUTLETS		
Omnia 10 Miles	10 miles	260974396975
Omnia Chongwe	Chongwe	260974396951
Omnia Chisamba	Chisamba	260770792888
Omnia Makeni	Makeni	260974396640
Omnia Mumbwa	Mumbwa Town	260974396681
Omnia Soweto	Soweto Mumbwa RD	260979158656
Omnia Kabwe	Kabwe	260972765113
Omnia Kapiri	Kapiri	260974396688
Omnia Serenje	Serenje	260974682431
Omnia Mkushi	Mkushi	260974396658
Omnia Mpika	Mpika	260974396675
Omnia Ndola	Ndola	260974396680
Omnia Solwezi	Solwezi	260974396987
Omnia Mazabuka	Mazabuka	260971005156
Omnia Monze	Monze	260974396645
Omnia Choma	Choma	260974396607
Omnia Kalomo	Kalomo	260974396972
Omnia Livingstone	Livingstone	260964929631
Omnia Katete	Katete	260974396672
Omnia Lundazi	Lundazi	260974644068
LUSAKA RESELLERS		
Pyramid Vet 10 Miles	Mat Park Stand#6 Along Kabwe Road	260977275332
Pyramid Vet Stallio	Stallio Shopping Complex Stand#2 Along Great East Road	260977275332
Pyramid Vet Kalingalinga	Kalingalinga Mall Along Alick Nkata Road	260977275332
Pyramid Vet Makeni	Rashid Shopping Complex stand #29389 shop #6 Makeni Rd	260977275332

Livestock Services	Along Pamodzi Drive Showgrounds	260977753948
My Vet	BMM Complex Stand #E5 Mungwi Road	260976956945
AgriVet Africa	Off Kafue Road	260962202849
Chick Plus Makeni	Stand#47/3/396A Along Makeni Road	260979350000
Tiki Agro	Bauleni Lusaka	260965827723
Forever Advancing Agro	Chilenje Market	260977881967
Cedar Agro	Kamangu Shops #2 Along Mumbwa Road	260977227466
Chickmar Enterprise	Value Village Complex Shop #10 Along Great East Road	260966739644
F.A Chicks Chilanga	Chilanga	260975745970
ATS Retail Makeni	Stand# Off Kafue Road Opp Lamise Investments	2609774751422
Grandeur Enterprise	Chaisa Along Great North Road	260955888824
Farmers Animal Feed	Kamwala	260972153941
Utendi Enterprises	Zingalume	260954598872
Chitengi Ent	Sangalala	260977884228
M Stanley Innovation	Foxdale Along Zambezi Road	260977884228
M Stanley Innovation	Ngwerere	260963796066
YZ General Dealers	Matero	260973101876
Hami General Dealers	Kafue Opp Chokoswe Primary	260971168866
Hami General Dealers	Chirundu Along Chiyawa Road Opposite Taxi Rank	260972035037
Latafa Agro Chailala	Chailala	260969767272
AgriServe Agro	Showgrounds Opposite Members Pavillion	260763301431
African Agrovet	Off Lumumba Road	

RESELLERS IN EASTERN PROVINCE

Zaulimi Agric Chipata	Kamina Streets Down Shops Stand #515	260977745420
Comaco Chipata	Chipata	260979646477
ATS Retail Katete	Katete Trade Center Stand#842 Mozambique RD Next to Pangwe Motel	
260977145960		
ATS Retail Petauke	Petauke Trade Center Stand#2508 Omelo Mumba Road Near Chikowa Lodge	
260977128564		
ATS Retail Nyimba	Nyimba Trade Center Along Great East Road	260961198512
ATS Retail Lundazi	Lundazi Genary Stand#1116 Off Chama Road Near Dunda Compound	260977988447
MC Sangwani Katete	Katete	260966996195
MC Sangwani Petauke	Petauke	260966996195
MC Sangwani Sinda	Sinda	260966996195
MC Sangwani Nyimba	Nyimba	260966996195

RESELLERS IN SOUTHERN PROVINCE

ATS Retail Monze Highview Shopping Complex Opposite	Monze Council along L/stone Road	260972448470
Maz Agrovet (HW Enterprise)	Mazabuka Fashions Stand 70 Shop 4 next to Local Bus Stop Main Street	260977864174
Acrolivestock (Acropolis Monze)	Monze Town Along Lstone Road	260967490038
Farmarama Choma	Stand# 346 Along L/Stone Road Next to Mutupa Milling	260962220600
Cassia Agro	Monze	260977563047
Griffins Services	Chikankata	260964587158
Griffins Services	Mazabuka	260964587158
Griffins Services	Namwala	260960283616
Remote Access	Maamba	260955881383

RESELLERS IN CENTRAL PROVINCE

Mukango Agro Kapiiri	Stand #497 Along Great North Road	260971717330
Farmarama Kapiiri	Stand# 1 Along Great North Road Opp Main Bus Station	260962220651
Mumbwa Agro	Cashman Complex After Pep	260969871719
Farmarama Mumbwa	Farmarama Ltd Stand# 251 Old Kabwe Road	260978604340
Latafa Agro Kabwe	Kabwe	260972035037

AVIAN VENTURES OUTLETS

Kmb	Crn of Nyerere & Eshowe RD	260967794211
Mufulira	Crn of Buteko & Chachacha	260962074759
Chingola	Chingola	260967648673
Chililabobwe	2nd Class Bus Stop	260962020132
Solwezi	Main Rd Next to CAT Offices	260969788115
Kalulushi	Kabwe St Near Main Bus Stop	260969529301
Av Mansa Shop	Plot #1 President Ave	260962210321
Kitwe Wusakile	Kitwe Wusakile	260962391113
Kitwe Chimwemwe	Kitwe Chimwemwe	260967255640
Lumwana	Lumwana	260962904852
Ndola Town Centre	Ndola Town Centre	260962887488
Ndola Masala	Ndola Masala	260962904150
Luanshya	Luanshya	260962904881
Chambeshi	Chambeshi	260960775208
Lumwana Kalumbila	Kalumbila	260769921160
Luangwa	Kitwe	260966451245
Kasempa	Kasempa	260966451245
Samfya	Samfya	260966451245
Kawama	Kitwe	260966451245
Chamboli	Chamboli	260966451245
Kitwe Zamtan	Kitwe	260966451245
Kitwe Main Depot	Kitwe	260966451245

RESELLERS IN COPPERBELT PROVINCE

Lungama Chamboli	Chamboli	260977218576
Lungama Mokambo	Mokambo	260977218576
Lungama Mpatamatu	Mpatamatu	260977218576
Lunguma Mufulira	Mufulira	260977218576
Swinney Ent	Kitwe	260977820220
Wonderfields	Riverside Kitwe	260966926970
Ts Agro	Luanshya Town	260965176150
J-lzlor	Kitwe Chimwemwe	260966308168
Greenbud Services	Natwange Street East Kitwe Ndeke	260966058480
John Livadias	Kasumbales Market	260977551110

RESELLERS IN WESTERN PROVINCE

Patmans Business Solution	Senanga New Market Next Legetta Bakery	260963884261
Vines Agro Shop	Sesheke	260977523341
Patina MP Ent	Kaoma	260967569211

RESELLERS IN MUCHINGA PROVINCE

Three Brothers Investment		
Along Great North Road Near Atlasmark Bank Nampluma Chinsali		260979566304
MB Agro	Chinsali	260979484201
Zhanji Agro	Mbala	260963445242
Swift Hornet	Nakonde	260975239525

Ross Breeders Zambia Day Old Chicks
Cell -0966 321310
E-mail- rbzsales@rossafrica.com

Supreme Chickens
Cell -0969027911
E-mail - supreme@rossafrica.com

NUTRI FEEDS ZAMBIA LTD
Cell - 0966627765
E-mail - nutrisalestech@rossafrica.com

TECHNICAL SERVICE
Cell:- 0966792150
E-mail -rbzvet@rossafrica.com

